ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่: ช่วงปลายของการระบาดของ COVID-19

Socio-Psychological Impact on Online Learning Behaviors of Chiang Mai Rajabhat University Students: Late Phase of COVID-19 Pandemic

สิวลี รัตนปัญญา และ สามารถ ใจเตี้ย

Siwalee Rattanapunya and Samart Jaitae

ภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Communities Health, Faculty of Science and Technology, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: Siwalee_rat@g.cmru.ac.th

Received 23/3/2566

Revised 11/6/2566

Accepted 17/6/2566

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด 19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ใน 5 คณะ 2 วิทยาลัย ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยนานาชาติ และวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563-2564 จำนวน 489 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ และวิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติค ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของโทรศัพท์มือถือโดยตรงในการเรียน อุปสรรคในการเรียนออนไลน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และการรบกวนจากบุคคลที่อยู่ร่วมกันขณะเรียนออนไลน์ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา พบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยทางด้านสังคม พบว่า อิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า เพศ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.01, ≤ 0.001, และ 0.05 ตามลำดับ) และปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.05, 0.003, และ 0.01 ตามลำดับ)

คำสำคัญ: จิตวิทยาสังคม ระบาดของเชื้อไควิด-19 การเรียนออนไลน์

Abstract

This cross-sectional research was to study the sociopsychological impact of the COVID-19 pandemic on online learning of Chiang Mai Rajabhat University students. The participates were undergraduate students from all years of 5 faculties and 2 colleges, including, Faculty of Education, Faculty of Agricultural Technology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Faculty of Management Sciences, Faculty of Science and Technology, International college, and Mae Hong Son College, who have completed online learning in the academic year 2020 - 2021, totaling 489 students. The research tool was an online questionnaire. Data were analyzed using binary logistic regression. The results revealed that female students were more than male students. Most of them studied online by using a smartphone through the internet of a mobile phone directly. The top 3 online learning barriers are internet signal instability, unavailability of equipment for online learning, and interference from people who live together while studying online. Psychological factors found that students' anxiety in online learning was at a moderate level. The level of attitude towards online learning was at moderate level. The adaptation to online learning was at a high level. As for social factors, it was found that the influence of peers on online learning was at a high level. The average physical environment towards online learning was at a high level. The perception of social norms toward online learning was at a moderate level. The average overall online learning behavior was at a moderate level. Socio-Psychological impact of the COVID-19 pandemic effect on the online learning behavior of students found that the psychological factors in all 3 sub topics were students' anxiety in online learning, attitude towards online learning, and adaptation to online learning had a statistically significant effect on the online learning behavior of students. (p-value = 0.01, $\leq$ 0.001, and 0.05, respectively). Meanwhile, social factors in 3 sub-topics: influence of peers on online learning, physical environment towards online learning, and perception of social norms had a statistically significant effect on the online learning behavior of students (p-value = 0.05, 0.003, and 0.01 respectively).

Keywords: Psychosocial, COVID-19 Pandemic, Online Learning

1. บทนำ

การระบาดของโรคโควิด-19 ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของทุกคนโลก เนื่องจากโรคโควิด-19 เป็นโรคที่มีอัตราการตายสูงโดยมีรายงานผู้ป่วยมากกว่า 252 ล้านรายและผู้เสียชีวิต 5.09 ล้านรายทั่วโลก (Worldometer, 2021) เพื่อลดการสัมผัสกันอันจะนำไปสู่การติดต่อของโรคได้ ประชากรโลกจึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาเล่าเรียน การทำงาน จากการพบปะกันในสังคม และสถานที่ภายนอกบ้าน ไปสู่การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ เมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็นชีวิตวิถีใหม่ (New normal) โดยในกรณีนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันประชาชนทุกคนจำเป็นต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างกะทันหันนี้ อันอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต และสุขภาพทางสังคมของบุคคลได้ (Xiong et al., 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาก็เป็นกลุ่มคนในสังคมกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดังกล่าวจากการเรียนในชั้นเรียนเป็นการเรียนผ่านระบบออนไลน์ จากการสำรวจนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ถึงระดับบัณฑิตศึกษาทั่วโลก พบว่า นักศึกษามีความชุกของความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ พบมากที่สุด

ในนักศึกษาภูมิภาคเอเชีย และตะวันออกกลาง (Quek et al., 2019) สิ่งที่นักศึกษาต้องเผชิญระหว่างการเรียนออนไลน์ คือ มีความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ในระดับปานกลางถึงสูง รวมถึงมีภาวะซึมเศร้า (Puthran et al., 2020) นอกจากนี้นักศึกษาคิดว่าการศึกษาออนไลน์จะไม่ได้ผลเมื่อเทียบกับการเรียนรู้ด้วยตนเองในชั้นเรียน ขาดสมาธิ หรือสมาธิลดลงขณะเรียน ขาดแรงจูงใจในการเข้าฟังการบรรยายและการเรียนรู้ พื้นที่ที่บ้านไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ฟุ้งซ่านจากกิจกรรมภายในครอบครัว และมีความต้องการความช่วยเหลือทางจิตในการปรับตัวต่อการเรียนมากขึ้น (Nishimura et al., 2021; Hyseni et al., 2020) ในประเทศไทย พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียนในรูปแบบออนไลน์ กล่าวคือ นักศึกษายังไม่สามารถให้ความสนใจ ตั้งใจ ตลอดจนทำความเข้าใจในบทเรียนระหว่างการเรียนในรูปแบบออนไลน์ได้เต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยที่มีส่งผลต่อความสนใจ ตั้งใจ ตลอดจนการทำความเข้าใจในบทเรียนระหว่างการเรียนในรูปแบบออนไลน์ คือ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความพร้อมของสื่อและเทคโนโลยี (มาลีวัล และคณะ, 2564) รวมถึงการมีสมาธิลดลง และการไม่สามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียรได้ส่งผลต่อความเครียดในระหว่างการเรียนออนไลน์ได้ (โรจกร, 2565)

จะเห็นได้ว่าการระบาดของโควิด 19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการเรียนการสอนและมีผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมต่อนักศึกษา รวมทั้งเป็นตัวเร่งให้นักศึกษาต้องใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อการระบาดดำเนินมาในระยะหนึ่ง พบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้ดีขึ้น ตามความรู้และการสะสมประสบการณ์ในการเรียนออนไลน์ที่มากขึ้น (วรินทร์ และ ธันย์พัทธ์, 2564) ตลอดจนผลจากการปรับตัวของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา อันได้แก่ ผู้บริหารสถาบัน อาจารย์ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในการเรียน (อานันท์ และคณะ, 2564)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งภายใต้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ที่ต้องปฏิบัติตามประกาศให้สถาบันการศึกษางดจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรค COVID-19 มาตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์จึงเป็นมาตรการแรกสำหรับการเรียนในวิถีใหม่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากแนวโน้มสถิติผู้ป่วยโควิด-19 ในจังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังคงมีแนวโน้มที่จะยังจะต้องคงมาตรการนี้ต่อไปอีกซักระยะหนึ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Research) เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา: 1) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ระดับความเครียด เจตคติ และการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา 2) ปัจจัยทางด้านสังคม ทำการศึกษา อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม ต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา 3) พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ จะแบ่งออกเป็น แรงจูงใจในการเรียน การจัดเวลาในการเรียน การมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน กระบวนการรวบรวมข้อมูล การกำกับตนเองในการเรียน

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563 - 2564 จำนวน 117,721 คน (ข้อมูลจากกองนโยบาย

และแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2563) คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Daniel (2010) ที่กำหนดค่าสัดส่วนของประชากร เท่ากับร้อยละ 50 ค่าความคาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับ เท่ากับ 0.05 ได้จำนวน 377 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลจึงเก็บตัวอย่างเพิ่มอีก 15% ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 434 คน คัดเลือกนักศึกษาแต่ละคณะโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) ตามสัดส่วนของคณะที่สังกัด หลังจากนั้นสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากการเก็บแบบสอบถามผ่าน Google form อย่างไรก็ตามเมื่อครบกำหนดระยะเวลาได้แบบสอบถามคืนมา 489 คน คณะผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามในการรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หมายเลขรับรอง IRBCMRU 2022/089.11.04

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) ใน Google form ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี หลักสูตรที่กำลังศึกษา คณะ สถานที่ที่ท่านใช้ในการเรียนออนไลน์เป็นประจำ อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ที่ใช้เป็นประจำ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบริการจากเครือข่ายออนไลน์ และอุปสรรคในการเรียนออนไลน์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ชฎาภา และคณะ, 2564; เปรมฤดี และคณะ, 2557; เกศริน, 2553) คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ แบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเกิต (Likert scale) 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ชฎาภา และคณะ, 2564) คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ แบบมาตรส่วนประมาณค่าแบบลิเกิต (Likert scale) 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ประยุกต์แบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ณัฐปคัลภ์, 2564; ผ่องใส และคณะ, 2555) ลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึง เห็นด้วยมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์การศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากการทวนสอบตนเองของนักศึกษา

เกณฑ์การแปลผล

ในการประเมินปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านสังคม และ พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยแปลจากค่าเฉลี่ย จากการใช้ขอบเขตที่แท้จริง (Exact Limits) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) อาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสาระของคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน คำนวณดัชนี

ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) และนำมาหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงรายข้อ (Item content validity: I-CVI) ค่าที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.88 ขึ้นไป (Lynn, 1986)

การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 30 คน นำเครื่องมือมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหา Alpha Coefficient (Cronbach, 1951) พบว่า ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ในแบบสอบถามส่วนระดับความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.82 แบบสอบถามส่วนระดับเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.77 และแบบสอบถามส่วนการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.81 ปัจจัยทางด้านสังคม ส่วนอิทธิพลจากคนรอบข้างต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.71 สภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.86 และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.85

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านสังคม และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (n) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.4.2 การศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติค (Binary Logistic Regression) ทำการจัดการข้อมูลตัวแปรต้นและตัวแปรตามของกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดกลุ่มใหม่เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00 หมายถึง นักศึกษามีระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตามในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.00 - 3.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตามในระดับน้อย

3. ผลการศึกษา

3.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563 - 2564 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย คิดเป็นอัตราส่วน 3.70 ต่อ 1 คน มีอายุเฉลี่ย 20.14 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะครุศาสตร์ ตามลำดับ เรียนในวิทยาเขตเวียงบัว (ในเมือง) มากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นักศึกษาเรียนออนไลน์ในหอพัก/อะพาร์ตเมนต์มากที่สุด รองลงมาคือ บ้านพักของครอบครัว โดยใช้สมาร์ทโฟนในการเรียนออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์พกพา/โน้ตบุ๊ก และ แท็บเล็ต พีซี เช่น ไอแพด ตามลำดับ ระบบเครือข่ายที่ใช้ในการเรียนที่ใช้เป็นประจำมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือโดยตรง การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สายผ่านเครื่องสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต พีซี ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบริการจากเครือข่ายออนไลน์อยู่ระหว่าง 151 - 300 บาท/เดือน อุปสรรคในการเรียนออนไลน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และการรบกวนจากบุคคลที่อยู่ร่วมกันขณะเรียนออนไลน์ เกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย คือ 3.16 ± 0.49 คะแนน

3.2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.28 ± 0.91 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ นักศึกษามีสามาธิน้อยลง/ไม่มีสามาธิในการเรียนออนไลน์ ($\bar{x}$ = 3.77 ± 1.08 คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษารู้สึกไม่สบายใจในการเรียนแบบออนไลน์เพราะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ($\bar{x}$ = 3.74 ± 1.09 คะแนน) และการเรียนออนไลน์ทำให้นักศึกษารู้สึกอึดอัดใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนน้อยลง ($\bar{x}$ = 3.38 ± 1.23 คะแนน)

นักศึกษามีเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.32 ± 0.56 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ นักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์สะดวกสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ($\bar{x}$= 3.72 ± 1.06 คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์ทำให้สะดวกในการส่งงาน ($\bar{x}$ = 3.61 ± 1.02 คะแนน) และข้อที่มีเจตคติน้อยที่สุด คือ นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนออนไลน์ได้ดี ($\bar{x}$ = 3.02 ± 0.96 คะแนน) และนักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์ไม่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ให้กับตนเองได้ ($\bar{x}$ = 3.03 ± 1.13 คะแนน)

นักศึกษามีการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.68 ± 0.65 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ นักศึกษาพยายามศึกษา และทำความเข้าใจ Platform ในการเรียนออนไลน์ (Zoom, MS Team, Google Meet เป็นต้น) เพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ($\bar{x}$ = 4.03 ± 0.91 คะแนน) รองลงมา คือ เมื่อเรียนออนไลน์จนรู้สึกเหนื่อยล้า นักศึกษาจะหากิจกรรมคลายเครียดเพื่อผ่อนคลาย เช่น การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ พักสายตา เป็นต้น ($\bar{x}$= 3.95 ± 0.94 คะแนน) และ นักศึกษาเข้าใจและยอมรับเหตุผลที่ต้องเรียนออนไลน์แทนการเรียนในชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 3.86 ± 0.94 คะแนน)

3.3 ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 พบว่า อิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.58 ± 0.59 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ ความเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x}$ = 4.03 ± 0.90 คะแนน) รองลงมา คือ เทคนิค และวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x}$ = 3.98 ± 0.92 คะแนน) และ กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x}$ = 3.90 ± 0.94 คะแนน)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.05 ± 0.77คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ ความเสถียรของอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาสำคัญขณะสอบออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.33 ± 0.91 คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาเบื่อหน่ายเมื่ออินเทอร์เน็ตล่าช้าขณะส่งงาน ($\bar{x}$= 4.25 ± 0.89 คะแนน) และ ไฟฟ้าดับเป็นปัญหาในการเรียนออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.18 ± 1.01 คะแนน)

การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.43 ± 1.01 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ อาจารย์คาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}$ = 3.60 ± 0.89 คะแนน) รองลงมา คือ ครอบครัวคาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}$= 3.31 ± 0.95 คะแนน) และ นายจ้างในอนาคตคาดหวังว่านักศึกษาจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามสายอาชีพได้เป็นอย่างดีจากการเรียนออนไลน์ ($\bar{x}$ = 3.48 ± 1.01 คะแนน)

3.4 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.49 ± 0.49 คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ นักศึกษาทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา ($\bar{x}$= 4.07 ± 0.88 คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาทบทวนบทเรียนจากเอกสารประกอบการเรียนที่มีอยู่ก่อนเรียนออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น ($\bar{x}$ = 3.99 ± 0.92 คะแนน) และ นักศึกษาไม่แชทคุยกับเพื่อนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน ($\bar{x}$ = 3.88 ± 0.97 คะแนน)

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์

ปัจจัย	รวมทุกคณะ (n = 489 คน)			ครุศาสตร์ (n = 118 คน)			มนุษย์ศาสตร์, วิทยาการจัดการ, วิทยาลัยนานาชาติ (n = 200 คน)			คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการเกษตร (n = 127 คน)			วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน (n = 44 คน)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาต่อการเรียนออนไลน์															
1. ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์	3.28	0.91	ปานกลาง	3.09	0.87	ปานกลาง	3.34	0.93	ปานกลาง	3.24	0.92	ปานกลาง	3.56	0.88	ปานกลาง
2. เจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์	3.32	0.56	ปานกลาง	3.37	0.49	ปานกลาง	3.26	0.56	ปานกลาง	3.31	0.60	ปานกลาง	3.48	0.70	ปานกลาง
3. การปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์	3.68	0.65	มาก	3.77	0.62	มาก	3.64	0.64	มาก	3.72	0.65	มาก	3.54	0.71	ปานกลาง
ปัจจัยทางด้านสังคมต่อการเรียนออนไลน์															
1. อิทธิพลจากคนรอบข้างต่อการเรียนออนไลน์	3.58	0.59	ปานกลาง	3.69	0.58	มาก	3.52	0.52	มาก	3.60	0.67	มาก	3.48	0.66	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.05	0.77	มาก	4.02	0.69	มาก	4.11	0.78	มาก	4.04	0.79	มาก	3.83	0.81	มาก
3. การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม	3.43	0.73	ปานกลาง	3.47	0.72	ปานกลาง	3.31	0.72	ปานกลาง	3.51	0.73	มาก	3.61	0.76	มาก
พฤติกรรมการเรียนออนไลน์															
1. พฤติกรรมการเรียนออนไลน์	3.49	0.49	ปานกลาง	3.55	0.53	มาก	3.43	0.49	ปานกลาง	3.54	0.46	มาก	3.48	0.48	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (n = 489 คน)

ปัจจัย	พฤติกรรมการเรียนออนไลน์				Odd ratio (95% CI)	P - Value
	น้อยที่สุด - ปานกลาง		มาก - มากที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ปัจจัยส่วนบุคคล						
เพศ						
ชาย	60	24.49	44	18.03	reference	0.05
หญิง	185	75.51	200	81.97	1.68 (0.99-2.87)	
ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา						
ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	131	53.47	157	64.34	reference	0.01
มาก - มากที่สุด	114	46.53	87	35.66	0.46 (0.28-0.74)	
การปรับตัวต่อการเรียน						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	139	56.73	39	15.98	reference	≤ 0.001
มาก - มากที่สุด	106	43.27	205	84.02	3.57 (2.13-5.96)	
เจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	187	76.33	121	49.59	reference	0.05
มาก - มากที่สุด	58	23.67	123	50.41	1.64 (1.01-2.69)	
ปัจจัยทางด้านสังคม						
อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	143	58.37	70	28.69	reference	0.05
มาก - มากที่สุด	102	41.63	174	71.31	1.58 (0.97-2.56)	
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	85	34.69	32	13.11	reference	0.003
มาก - มากที่สุด	160	65.31	212	86.89	2.38 (1.34-4.24)	
การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	85	34.69	32	13.11	reference	0.01
มาก - มากที่สุด	160	65.31	212	86.89	1.85 (1.16-2.96)	

3.5 ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคล ความแตกต่างของเพศเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาเพศหญิงมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาเพศชาย ถึง 1.68 เท่า

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียนและเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.01, ≤ 0.001, และ 0.05, ตามลำดับ) โดยนักศึกษาที่มีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลางจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุด (1:0.46 เท่า) นักศึกษาที่มีการปรับตัวต่อการเรียนในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีการปรับตัวต่อการเรียนในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 3.57 เท่า และนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.64 เท่า

ปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.05, 0.003, และ 0.01 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาที่มีอิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว (สนับสนุนการเรียน) ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีอิทธิพลจากคนรอบข้างในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.58 เท่า นักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่รบกวนการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่รบกวนการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 2.38 เท่า และนักศึกษาที่มีการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.85 เท่า

4. สรุปและอภิปรายผล

ในการศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ มีสมาธิน้อยลง/ไม่มีสมาธิในการเรียน และการเรียนแบบออนไลน์เพราะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ ชฎาภา ประเสริฐทรง และคณะ (2564) ที่ประเมินความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว ที่พบว่า นักศึกษามีความเครียดในการเรียนออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษาไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ และงานวิจัยของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษานักศึกษาชั้นปี 1 ถึง ปี 4 ใน 3 คณะได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะกายภาพบำบัด และคณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ พบว่า ความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้จากการศึกษาของ สุขนิษฐ์ สังขสูตร และ จอมเดช ตรีเมฆ (2564) ที่ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิตทุกระดับชั้น พบว่าปัญหาการไม่มีสมาธิในการเรียนเป็นปัญหาที่นักศึกษาแสดงความเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการเรียนออนไลน์มากที่สุด ในส่วนของเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การเรียนออนไลน์สะดวกสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา และทำให้สะดวกในการส่งงาน สอดคล้องกับการศึกษาของมาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่าทัศนคติต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะกายภาพบำบัด และคณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ อยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์อยู่ในระดับมาก โดยอาจจะสามารถอธิบายได้จากข้อคำถามในการศึกษาครั้งนี้ในส่วนของการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมที่จะเข้าเรียนออนไลน์และ การขวนขวายหาความรู้

ด้วยตัวเองที่มากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาพยาบาลที่มีการทดสอบตัวเองการทบทวนและการเตรียมตัวในการสอบและกระบวนการรวบรวมข้อมูลอยู่ในระดับมาก ในส่วนการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ คือ นักศึกษาพยายามทำความศึกษา และทำความเข้าใจ Platform ในการเรียนออนไลน์ (Zoom, MS Team, Google Meet เป็นต้น) เพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ แสนสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมาภรณ์ สุขารมณ์, และ ผกาวรรณ นันทะเสน (2563) ที่พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) ที่พบว่านักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในการเรียนออนไลน์มากที่สุด โดยมีการใช้ช่องทางออนไลน์เช่น E-learning หรือ Application ZOOM, Microsoft teams, Google Meet, WebEx หรือ Social media application เช่น Facebook, Line ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนเมื่อต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็นหรือทำงานกลุ่มมากที่สุด

ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า อิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอน เทคนิค และวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) หนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชันไมโครซอฟต์ทีมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 คือ การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน และ ธนพรรณ ทรัพย์ ธนาดล (2554) พบว่าปัจจัยด้านผู้สอนที่มีผลการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือ ด้านรูปแบบการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านคุณภาพของการใช้สื่ออุปกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเสถียรของอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาสำคัญขณะสอบออนไลน์ และ นักศึกษาเบื่อหน่ายเมื่ออินเทอร์เน็ตล่าช้าขณะส่งงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์มีความเห็นว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีส่งผลความสำเร็จการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชันไมโครซอฟต์ทีมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับมาก สุขนิษฐ์ สังขสูตร และ จอมเดช ตรีเมฆ (2564) ที่พบว่าคุณภาพระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหา ผู้เรียนรู้สึกเบื่อเป็นปัญหาที่นักศึกษาแสดงความเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการเรียนออนไลน์ ในส่วนการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ อาจารย์และครอบครัวคาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี

พฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างจากผลการวิจัยของ ณัฐปคัลภ์ แซ่เอี้ย (2562); ณิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) และ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ นักศึกษาพยาบาลภาคเหนือตอนล่าง และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนระบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด สามารถอธิบายได้จากผลการวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ โดย ณิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) พบว่า ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลในเขตภาคเหนือตอนล่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การกำกับตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรีย์ นฤมิตเลิศ, และกิติยา สมุทรประดิษฐ์ (2564) พบว่า การปรับตัวของนักศึกษา พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และเจตคติต่อการเรียนผ่านระบบออนไลน์สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน กระบวนการสร้างและการใช้ความรู้ และเจตคติต่อการเรียน ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียน

ออนไลน์ของนักศึกษาครุศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าพหุปัจจัยทั้งทางด้านนักศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้

ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.01, ≤ 0.001, และ 0.05, ตามลำดับ) สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียนผ่านระบบออนไลน์ การปรับตัวของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า เจตคติต่อการเรียนสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับน้อยกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์และความพร้อมของสื่อ/เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์สามารถร่วมอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน กระบวนการสร้างและการใช้ความรู้ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.1 สรุปผลการวิจัย

ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อไควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2563-2564 แสดงให้เห็นว่า เพศ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ และปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัย คณะ หลักสูตรควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคม และส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ดังนี้

1) นักศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการเรียนออนไลน์ให้กับนักศึกษา และกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน และอาจารย์

2) อาจารย์ อบรมวิธีการสอนออนไลน์ที่หลากหลาย ร่วมทั้งหาช่องทางการติดต่อระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ที่หลากหลาย

3) จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่หลากหลาย ทุนสนับสนุนอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลองผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนออนไลน์โดยการนำตัวแปรความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมมาใช้ในการสร้างโปรแกรมเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

5. เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ แสนสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมาภรณ์ สุขารมณ์, และ ผกาวรรณ นันทะเสน. (2563). **การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19**. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ 6(2) : 79-92.

เกศริน วงษ์มั่น. (2553). **ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์**. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2564). **จำนวนนักศึกษา ประจำไตรมาส 3/2563 ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2563**. http://www.plan.cmru.ac.th/dataset/ std.php. สืบค้น วันที่ 18 มกราคม 2565.

ชฎาภา ประเสริฐทรง, จรินวรรณ แสงหิรัญรัตนา, และพรชนา กลัดแก้ว. (2564). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ จากสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาล**. วารสารสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา 15(1) : 14-28.

ณัฐปคัลภ์ แซ่เอี้ย. (2564). **พฤติกรรมการตั้งใจเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์**. (การวิจัยรายบุคคลปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. นครปฐม.

ณิชกานต์ ทรงไทย, วราภรณ์ ยศทวี, และปฐพร แสงเขียว. (2564). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาล: ภาคเหนือตอนล่าง**. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ 13(1) : 198-209.

ธนพรรณ ทรัพย์ธนาดล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. Veridian E-Journal SU 4(1) : 652-666.

เปรมฤดี แสงดำ, มารีหย๊ะห์ หมัดโส๊ะ, ทัศนีย์ เล็บกะเต็บ, และอาฟีฟี ลาเต๊ะ. (2557). **การวิเคราะห์องค์ประกอบทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนเสมือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ 25(1) : 71-77.

ผ่องใส เพ็ชรรักษ์, อาทร จิตสุนทรชัยกุล และ ศิรัตน์ แจ้งรักษ์สกุล. (2555). **รายงานวิจัยการศึกษาถึงการศึกษาพฤติกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรีย์ นฤมิตเลิศ, และกิติยา สมุทรประดิษฐ. (2564). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19**. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ 7(1) : 13-27.

โรจกร ลือมงคล. (2565). **ความเครียดในการเรียนออนไลน์ ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 : กรณีศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ**. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 16(3) : 772-783.

วรินทร์ พูลผล และ ธันย์พัทธ์ ใคร้วานิช. (2564). **ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารกับการคาดคะเนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 10(2) : 93-103.

สุขนิษฐ์ สังขสูตร และจอมเดช ตรีเมฆ. (2564). **การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิต**. ในเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2564. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

สุภาภรณ์ หนูเมือง, ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว, สมุทร สีอุ่น, ทิวาพร เพ็ชรน่วม, และศุภกร ทองสุขแก้ว. (2565). **พฤติกรรมการเรียนและปัจจัยความสำเร็จในการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชั่นไมโครซอฟต์ทีม ในช่วงสถานการณ์โควิด-19**. วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 12(1) : 1-14.

อานันท์ สีห์พิทักษ์เกียรต, ศิริพร เพียรสุขมณี, พจนา พิชิตปัจจา และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย. (2564). **โครงการวิจัยถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัส COVID-19 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ศูนยนวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Daniel, W.W. (2010). **Biostatistics: Basic Concepts and Methodology for the Health Sciences** (9th ed.). New York: John Wiley & Sons.

Hyseni, D. Z., and Hoxha, L. (2020). **The impact of covid-19 on higher education: a study of interaction among students' mental health, attitudes toward online learning, study skills, and changes in students' life**. https://www.researchgate.net/publication/3415 99684. Accessed 18 Jan. 2022.

Lynn, M. R. (1986). **Determination and quantification of content validity**. Nursing Research 35(6) : 382-385.

Nishimura, Y., Ochi, K., Tokumasu, K., Obika, M., Hagiya, H., Kataoka, H., and Otsuka, F. (2021). **Impact of the COVID-19 Pandemic on the Psychological Distress of Medical Students in Japan: Cross-sectional Survey Study**. J Med Internet Res 23(2) : e25232. https://doi. org/10.2196/25232.

Puthran, R., Zhang, M.W.B., Tam, W.W., and Ho, R.C. (2016). **Prevalence of depression amongst medical students: A meta-analysis**. Med Educ 50(4): 456-468. https://doi.org/10.1111/medu.12962.

Quek, T.T.C., Tam, W.W.S., Tran, B.X., Zhang, Z., Ho, C.S.H., and Ho, R.C.M. (2019). **The global prevalence of anxiety among medical students: A meta-analysis**. Int J Environ Res Public Health 16(15) : 2735. https://doi.org/10.3390/ijerph16152735.

Worldometer. (2021, December 12). **Covid-19 Coronavirus Pandemics**. https://www.worldo meters. info/coronavirus/. Accessed 12 Dec. 2021.

Xiong, J., Lipsitz, O., Nasri, F., Lui, L.M.W., Gill, H., Phan, L., Chen-Li, D., Iacobucci, M., Ho, R., Majeed, A., and McIntyre, R.S. (2020). **Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review**. J Affect Disord 277 : 55-64. https://doi.org/10.1016/j. jad.2020.08.001.